

enten flest venstredrejede eller lige mange af hver. Som tidligere nævnt, er materialet ret ringe, så at det muligvis kan bero på en tilfældighed, men på den anden side kan det også tyde på, at der på dette punkt er en forskel mellem de to grupper. Skulde dette ved en nøjere undersøgelse vise sig at være rigtigt, vil det betyde, at man ikke, som man vel på forhånd vilde være tilbøjelig til, kan betragte næbbets krydsning som en i individets liv erhvervet men som en arvelig egenskab. Såfremt næbkrydsningen hos *Loxia*-arterne er en i individets liv ved koglebehandling erhvervet egenskab, må man på forhånd vente, at undersøgelsen af et tilstrækkelig stort materiale vilde give omtrent lige mange eksemplarer med højre- og venstredrejede næb, ligesom man i så fald må formode, at talforholdet vilde være ens hos de forskellige arter. Endnu bør tilføjes, at jeg ikke i de to samlinger, jeg har undersøgt, har fundet noget tilfælde, hvor individer med næbbet krydset til en bestemt side fortrinsvis var skudt paa samme sted. I de flokke af korsnæb, der kommer til Danmark, synes således begge næbformer at være repræsenterede i samme forhold som i arterne som helhed. Ej heller har jeg kunnet finde nogen relation mellem køn og næbform. Endelig kan jeg oplyse, at jeg i litteraturen har fundet et par oplysninger om den amerikanske form *L. curvirostra americana*, idet J. Dwight meddeler (The sequence of plumages and moults of the passerine birds of New York, 1900, p. 176) at have fundet blandt 68 individer 38 højre- og 30 venstredrejede medens Ticehurst (l. c.) blandt 31 fandt 17 højredrejede og 14 venstredrejede, altså lignende talforhold som hos *L. curvirostra* og *pityopsittacus* i Europa. Hos *L. curvirostra himalayensis* oplyser Ticehurst (l. c.) at have fundet 14 højre- og 13 venstredrejede.

NOGLE ORNITHOLOGISKE NOTITSER FRA HIRSHOLMENE

AF

BERNT LØPPENTHIN

Hirsholmene er beliggende 6—7 Kilometer Nordøst for Frederikshavn, og kun Hovedøen paa 24,7 Tønder Land¹ er beboet af Mennesker. Fra selve Hirsholmen gaar en Sandrevle i

¹ Arealangivelserne efter Achton Friis: De danskes Øer Bd. 3, p. 327—342. 1928.

nordvestlig Retning over mod Græsholmen, der i Flademaal er noget større, 29,4 Tønder Land, men af varmblodede Væsener huser den kun Fugle og Kaniner, hvilke sidste kan ses smutte af Sted mellem Græs og Sten for at forsvinde i deres Huller. Ved normal Vandstand er det ikke forbunden med nogen større Vanskelighed at vade fra Hovedøen over til Græsholmen, der, som Navnet siger, for Størstedelen er græsklædt; enkelte forkrøblede Tjørne rager op hist og her, og store Sten findes navnlig langs Kysterne. Fuglekolonierne er især koncentreret paa Øens Sydvestside eller maaske rettere paa en Række Smaaholme, der er skilt fra Græsholmen ved et meget fladvandet Areal. Nord for Græsholmen ses Tyvholmen med sine 1,2 Tønder Land og mange Kampesten. Ca. 1¹/₂ Kilometer sydvest for Hovedøen ligger Kjølpen, som er paa 3 Tønder Land; Øens sydlige Ende er ret høj, men mod Nord løber den ud i et lavere og smallere, næsten vegetationsløst Rev. — Den 9,4 Tønder Land store Ø, Deget skal lige nævnes, skønt den ikke regnes med til selve Hirsholmene; den ligger et Par Kilometer udenfor Frederikshavn.

Man har ofte hørt Tale om, at Hirsholmenes Fuglefauna skulde frembyde en Del af Interesse, men med Øernes Beliggenhed og Naturforhold findes der ogsaa gode Betingelser for Forekomster af interessante Arter baade som Ynglefugle og paa Træk. Det kan dog maaske — og med Rette — hævdes, at disse noget fragmentariske Optegnelser er et lidt spinkelt Grundlag at bygge en Artikel over, men da der ikke tidligere er fremkommet nogen Fremstilling af ornithologiske Iagttagelser fra Øerne her i Tidsskriftet, mener jeg dog, at de kunde have Interesse, idet de — til Trods for de sene Tidspunkter — nogenlunde maa formodes at give et Billede af de Fuglearter, som man kunde vente at træffe her i Sommertiden. — Forf.s Besøg faldt i Sensommeren 1931, 1. August (Kjølpen) og 8. August (Tyvholmen, Græsholmen med de Sydvest derfor liggende Smaaøer samt Hirsholmen). Yderligere har Stud. mag. Finn Salomonsen venligst overladt mig nogle Optegnelser fra sidste Halvdel af Juli 1928 og Dr. phil. O. Hagerup er fremkommet med en særdeles interessant Meddelelse; de lokale Navne skyldes Hr. N. J. Hellum, Frederikshavn. Jeg bringer de Herrer min bedste Tak. Endvidere skal det nævnes, at Kunstmaler Johannes Larsen i Achton Friis: »De danske Øer« har publiceret en

Liste over de Arter, han iagttog under sit Besøg i Juli 1924, men uden nærmere Angivelser.

Af iagttagne Arter skal følgende nævnes:

Gravand, *Tadorna tadorna*, yngler paa Holmene. Et Par med 8 Æg og et andet med 12 Ællinger iagttoges ved Græsholmen 16. og 20. Juli 1928; 8. August 1931 saas et Par Stykker sammesteds. Jægerne kalder den Bakkeand.

Ederfugl, *Somateria m. mollissima*, yngler; en ♀ ad. med 4 Unger iagttoges ved Kjølpén 1. August 1931. Større eller mindre Flokke af ikke ynglende Fugle er ofte set især ved Græsholmen.

Sortand, *Oidemia n. nigra*, kaldes af Fiskerne Flynderfugl. 8. August 1931 iagttoges en stor Flok i Kattegat. Johs. Larsen iagttog den den 28. Juli 1924.

Toppet Skallesluger, *Mergus s. serrator*, yngler. En Rede med 8 Æg blev fundet paa Hirsholmen 20. Juli 1928 (F. S.) Fiskerne kalder den Stokand, denne (Graaanden) skal derimod benævnes Kærånd.

Stor Præstekrave, *Charadrius h. hiaticula*, findes paa forskellige af Øerne; paa Tyvholmen yngler den dog næppe.

Stenvender, *Arenaria i. interpres*, yngler. 20. Juli 1928 iagttoges mange paa Græsholmen (F. S.). 8. August 1931 saas kun et Par Ungfugle.

Strandskade, *Haematopus o. ostralegus*, ynglede paa Græsholmen og endvidere paa Deget, hvor F. S. iagttog et Par 23. Juli 1928.

Mudderklire, *Actitis hypoleuca*. Først i August 1931 var denne Art til Stede i ret betydeligt Antal baade paa Hirsholmene og i Frederikshavns Omegn.

Rødben, *Tringa t. totanus*, er iagttaget paa Græsholmen, Hirsholmen og Deget.

Ryle, *Calidris alpina schinzi*. Hverken F. S. eller Forf. iagttog denne Art. Som typisk Engfugl kunde den eventuelt findes paa Græsholmen, hvor Johs. Larsen iagttog den den 28. Juli 1924.

Hættemaage, *Larus r. ridibundus*. Yngler paa Hirsholmene. 20. Juli 1928 fandt F. S. mange Unger paa Tyvholmen, og 1931 saa Forf. endnu saa sent som 1. August Unger, der ikke kunde flyve, paa Kjølpens sydlige Del.

Stormmaage, *Larus c. canus*, yngler paa Græsholmen. Af Fiskerne kaldes unge Stormmaager for Kajer.

Sølvmaage, *Larus a. argentatus*, yngler paa Græsholmen, hvor Forf. fandt 3 Dununger 8. August 1931 — et overordentlig sent Tidspunkt; den ene gamle Fugl fløj omkring en Stund med ængstelig Kaglen, men forsvandt derpaa. Ved Frederikshavn kunde man hver Aften se Ungfugle af de store Maager trække fra Land ud over Kattegat — oftest i smukt ordnet Kileformation.

Svartbag, *Larus marinus*. Det er ikke usandsynligt, at Svartbagen yngler paa Holmene, omend det absolute Bevis ikke foreligger, men den 8. August 1931 iagttog Forf. en ængsteligt skrigende, gammel Fugl, der fulgtes af to flyvedygtige, meget mørke Unger, og man fortalte, at Arten havde ynglet paa Græsholmen. Unge Svartbage ses ofte; de kaldes af Fiskerne for Kulsmaager¹.

Under Forf.s Besøg paa Græsholmen opholdt en Flok mørkryggede Maager sig paa Stenene Sydvest for Øen; de lettede imidlertid, inden Benfarven kunde konstateres. Størrelsen tydede dog nærmest paa Norsk Sildemaage, *Larus fuscus intermedius*, som var talrig ved Skagen — baade ved Klitsøerne og langs Kysterne.

Dværgterne, *Sterna a. albifrons*. Forf. iagttog den ikke ved selve Hirsholmene, men F. S. fandt dens Rede med Æg paa Deget 23. Juli 1928.

Fjordterne, *Sterna h. hirundo*, og

Havterne, *Sterna macrura*. Begge Arter yngler paa Hirscholmene i ikke ubetydeligt Antal, men nøjagtigere Talforhold kan Forf. dog ikke opgive. Paa Deget fandtes 23. Juli 1928 nogle faa Par Havterner, men en stor Mængde Fjordterner (F. S.) Under Besøget paa Kjølpen 1. August 1931 fandtes baade Dununger og Æg, der endnu ikke var udklækket. Rederne var anlagt paa Øens laveste, stenede Del og tilhørte sandsynligvis Havternerne.

Splitterne, *Sterna s. sandvicensis*. Denne Art var til Stede i store Mængder og maa vel afgjort betegnes som Holmenes talrigste Fugl. Deget besøger den kun for at fiske (F. S. 23. Juli 1928), men paa Tyvholmen, Græsholmen og Kjølpen yngler den i anselige Kolonier. Under Forf.s Besøg Sommeren 1931 fandtes endnu 1. August foruden større Unger smaa Dununger og uklækkede Æg paa Kjølpen; paa Græsholmen fandtes en Uge senere kun fuldfjerede Unger, hvoraf de endnu tilbageværende vilde være i Stand til at forlade Ynglepladsen nogle Dage senere.

¹ Kuls = Kvaso = ♀ af Stenbideren, *Cyclopterus lumpus*.

Splitternerne maatte døje en Del baade af Kjøver og store Maager. Det er et smukt Syn at se en Kjøve forfølge en Splitterne, der kommer hjem med Fangst; i det iagttagne Tilfælde udførte begge Parter deres imponerende Flyvekunster, men efter nogle Minutter fløj Angriberen bort med uforrettet Sag. Maagerne for-tærer ikke faa Splitterneæg; en Mængde Æggeskaller, der var sammenhobede mellem nogle store Sten paa Græsholmen, vid-nede derom.

Spidshalet Kjøve, *Stercorarius p. parasiticus*. Der har ofte været udtalt den Formodning, at Kjøven skulde yngle paa Hol-mene, hvor den kunde ses hele Sommeren, omend i ringere Antal end i Foraarstiden. Imidlertid har Dr. phil. O. Hagerup i Juli 1930 paa Græsholmen gjort en Iagttagelse af stor Interesse, idet han saa en Kjøve flyve med Føde til sin Unge, der sad paa Stenene i Strandkanten. Forf. har kun set enkelte, mørke Individer under sit Besøg, men i Juli 1928 iagttog F. S. begge Faser, og en lys og en mørk Fugl jagede stadig sammen; Yngel fandt han dog ikke. — 25. Juli 1928 iagttoges en mørk Kjøve, der fløj lavt over Lyngmarkerne ved Vesterby paa Læsø (F. S.); muligvis har det drejet sig om en Ynglefugl.

Tejste, *Uria g. grylle*, yngler paa Holmene, hvor Lokaliteten passer for den. Under Forf.s Besøg var Tejsten almindelig i Farvandet omkring Øerne, og Fuglene saas sidde paa de store Sten ved Kysterne, saaledes iagttoges ikke faa Tejster paa Kjølpen, og paa Tyvholmen bar flere Smuthuller umiskendelige Spor af, at der havde været Tejsterede i Sommeren 1931; i et saadant Hul fandtes endog en død Tejste, men sure Æg eller uselvstæn-dige Unger kunde ikke opdages. F. S. anslog Tallet af Yngle-par paa Tyvholmen i Sommeren 1928 til ca. 10.

Engpiber, *Anthus pratensis*, yngler; 8. August 1931 saas en Del Engpibere paa Græsholmen.

Skærpiber, *Anthus spinoletta littoralis*, yngler sikkert. Johs. Larsen (l. c.) nævner Arten fra Juli 1924. Forf. har set den i enkelte Eksemplarer paa Hovedøen og Frederikshavns Havne-mole; F. S. saa en Piber med sorte Ben paa Deget 23. Juli 1928.

Sanglærke, *Alauda a. arvensis*, yngler paa de græsbe-voxsede Arealer.

Foruden de i det foregaaende nævnte Arter iagttog F. S. Stær og Graakrage paa Hovedøen 16. Juli 1928. Johs. Larsen nævner (l. c.) en hel Række fra sit Besøg 28.—30. Juli 1924: Graaand,

Storspove, Forstuesvale, Hvid Vipstjert, Digesmutte, Rødstjert, Tornirisk, Kornverling og Skade.

Til Slut skal blot nævnes endnu et Par lokale Navne paa Fugle, der iagttages og skydes om Efteraaret og Vinteren:

Fløjlsand, *Oidemia f. fusca*, kaldes Tørskeand.

Knortegaas, *Branta bernicla*, kaldes Rapgaas.

Lom (vel Rødstrubet Lom, *Colymbus stellatus*) benævnes Pir eller Pe'Drik.

Sule, *Sula b. bassana*, skal ikke være sjælden paa Træk. Den kaldes Bassrocker, efter dens nærmeste Yngleplads Bass Rock ved Skotland.

Hirsholmenes noget afsides Beliggenhed vanskeliggør indgaaende Undersøgelser. Man maa imidlertid haabe, at Ornithologer, der eventuelt i Fremtiden besøger Øerne i den Tid, Fuglenes Ynglen kulminerer, vil fremkomme med yderligere Oplysninger om den interessante Lokalitet, hvor ogsaa Rovternen, *Hydroprogne t. tschegrava*, har ynglet en enkelt Gang (Hørring, Vidensk. Medd. Dansk nat. For. Bd. 72, 1921, p. 218).

LIDT OM FOREKOMSTEN AF ISFUGLEN, *ALCEDO ATTHIS ISPIDA*, I AARHUS—SILKEBORGEGNEN

AF

TH. KJÆR

Da jeg fra flere Sider havde faaet meddelt, at Isfuglen ikke var saa helt sjælden i Østjylland, har jeg i det sidste Par Aar foretaget adskillige Ekskursioner hovedsagelig for denne Fugls Skyld for at undersøge Fuglens Hyppighed i Aarhus—Skanderborg—Silkeborgegn. Selv om mange af Ekskursionerne var resultatløse, har jeg dog haft Held til at se Isfuglen ikke saa faa Gange, saaledes i Nærheden af selve Aarhus ved Brabrand Sø, hvorfra Zoologisk Museum i Aarhus har faaet flere Eksemplarer, Riisskov og Bodil-Pinds Mølledamme ved Hørning Station. Medens det de førstnævnte 2 Steder sikkert kun drejer sig om omstrefende Fugle, yngler Isfuglen muligvis det sidste Sted, idet nemlig Ejeren af Bodil Mølle fortalte mig, at et Par Isfugle havde holdt til ved Møllebækken hele Aaret i de sidste 3 Aar, i hvilket Tidsrum jeg ogsaa selv flere Gange har set Fuglen,